

Tuần 14: 6/12/21- 11/12/22

BÀI 20. CÁC CẤP ĐỘ TỔ CHỨC TRONG CƠ THỂ ĐA BÀO (2 tiết)

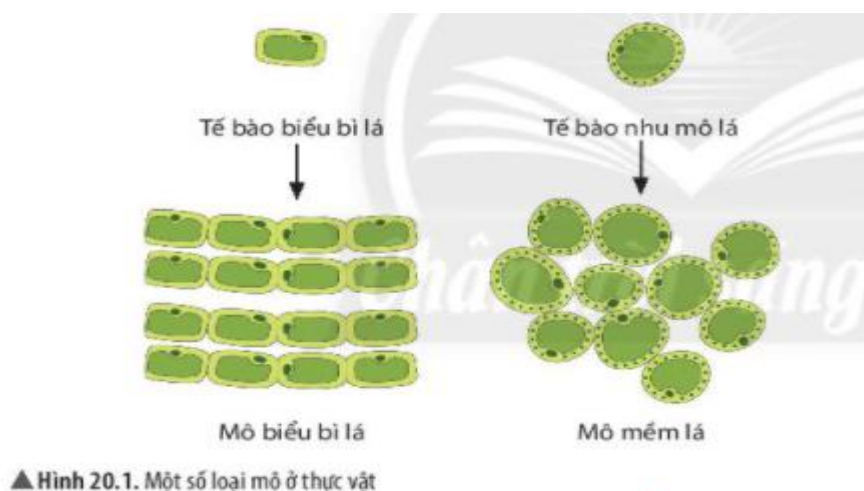
1. Từ TÊ BÀO ĐẾN MÔ

Hoạt động 1: Tìm hiểu mối quan hệ: tế bào -> mô

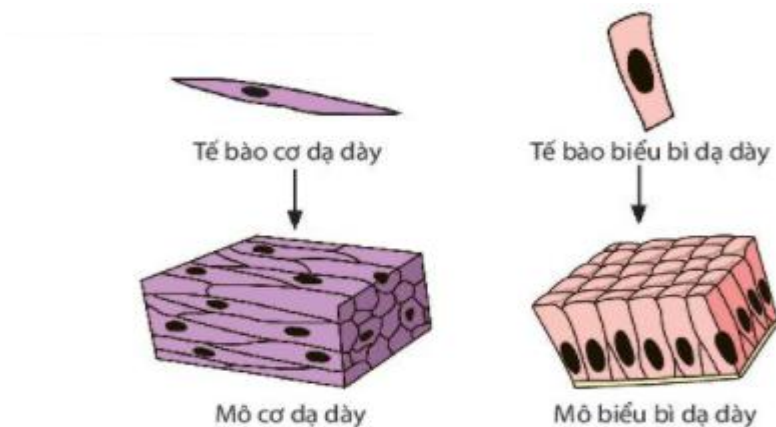
GV giới thiệu tranh hình 20.1, 20.2 trong SGK, ngoài ra GV có thể sử dụng thêm tranh ảnh khác. Qua quan sát, HS sẽ nhớ lại hình dạng tế bào đã học ở chủ đề trước, nhận biết một số loại mô thực vật, mô động vật và chỉ ra được được tế bào và mô có mối liên hệ với nhau như thế nào.

HS đọc và tìm hiểu theo các nội dung gợi ý trong SGK.

Quan sát hình 20.1,20.2 và trả lời câu hỏi từ 1 đến 3.

▲ Hình 20.1. Một số loại mô ở thực vật

▲ Hình 20.2. Một số loại mô ở động vật

1. Hãy cho biết mối quan hệ từ tế bào đến mô.

Tế bào là đơn vị cấu tạo nên mô.

2. Nhận xét về hình dạng và cấu tạo tế bào hình thành nên mỗi loại mô.

Các tế bào cấu tạo nên một loại mô có hình dạng và cấu tạo giống nhau.

3. Hãy dự đoán chức năng của các tế bào trong một mô.

Các tế bào trong một mô cùng thực hiện một chức năng nhất định.

Luyện tập

* Cơ thể người được cấu tạo từ những loại mô nào? Cho ví dụ.

- Mô cơ, mô thần kinh, mô liên kết, mô biểu bì,...

Thông qua các nội dung thảo luận, GV hướng dẫn cho HS rút ra kết luận theo gợi ý trong SGK.

***Tiểu kết: Mô là tập hợp một nhóm tế bào giống nhau về hình dạng và cùng thực hiện một chức năng nhất định**

- Mô thực vật: Mô phân sinh, Mô biểu bì, Mô dẫn, Mô cơ bản

- Mô động vật: Mô cơ, Mô thần kinh, Mô liên kết, Mô biểu bì

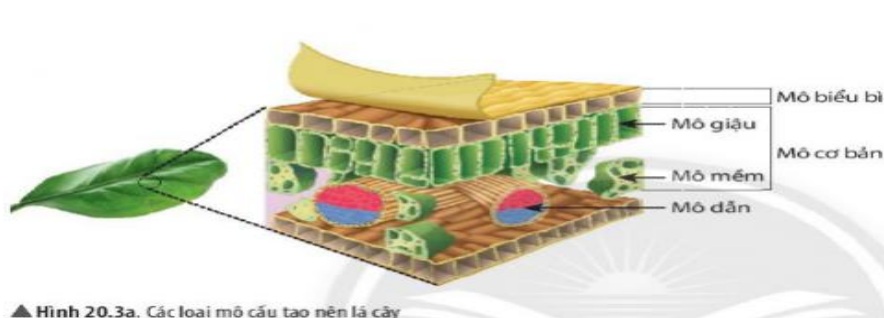
2. TỪ MÔ ĐẾN CƠ QUAN

Hoạt động 2: Tìm hiểu mối quan hệ: mô - cơ quan

GV hướng dẫn để HS chỉ ra được mối quan hệ giữa mô và cơ quan trong cơ thể và xác định được một số cơ quan chính trong cơ thể thực vật, động vật.

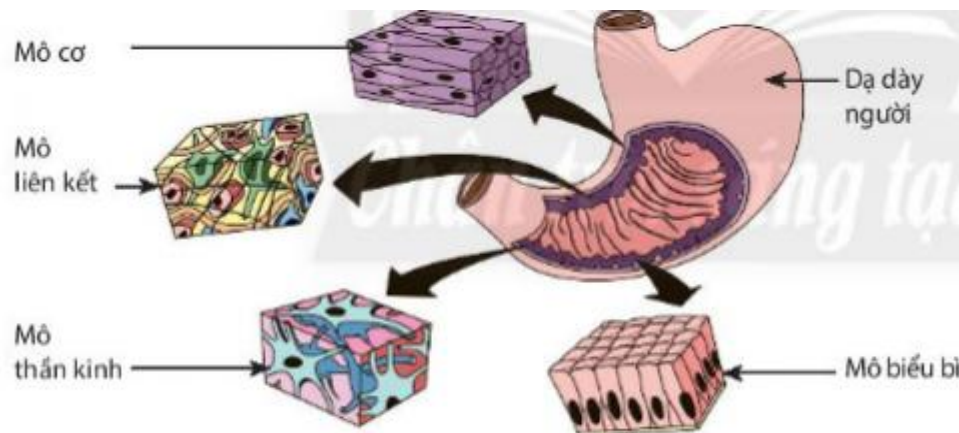
GV chuẩn bị xốp, bút màu, kéo, băng dán hai mặt; yêu cầu HS hoạt động nhóm: cắt, dán, lắp ghép và tô màu một số loại mô. Sau đó GV sử dụng phương pháp trực quan cho HS quan sát sản phẩm các nhóm. Trong phần hướng dẫn HS thảo luận các câu hỏi trong bài, GV có thể cho HS chơi trò chơi *Ai nhanh hơn?* (mỗi nhóm viết ra bảng phụ các cơ quan trong cơ thể, các thành viên trong nhóm hỗ trợ nhau để viết ra được càng nhiều cơ quan càng tốt)

4. Quan sát hình 20.3a và cho biết lá cây được cấu tạo từ những loại mô nào?

Lá cây được cấu tạo từ: mô biểu bì, mô dẫn và mô cơ bản.

5. Quan sát hình 20.3b và cho biết dạ dày được cấu tạo từ những loại mô nào?

▲ Hình 20.3b. Các loại mô cấu tạo nên dạ dày người

Dạ dày động vật được cấu tạo từ: mô biểu bì, mô cơ, mô liên kết, mô thần kinh.

6. Mô và cơ quan có mối liên hệ với nhau như thế nào?

Mô cấu tạo nên cơ quan.

Cơ quan là tập hợp của nhiều mô cùng thực hiện một chức năng trong cơ thể.

Luyện tập

* Hãy kể tên một số cơ quan trong cơ thể người và cho biết tim được cấu tạo từ những loại mô nào?

- Các cơ quan ở người: dạ dày, ruột, gan, tim, phổi, mắt, mũi, miệng,...
- Tim được cấu tạo từ: mô cơ tim, mô liên kết, mô thần kinh,...

Thông qua thảo luận trả lời các câu hỏi trên, GV hướng dẫn để HS rút ra kết luận về mối quan hệ giữa mô và cơ quan.

***Tiểu kết:**

Cơ quan là tập hợp của nhiều mô cùng thực hiện một chức năng trong cơ thể.

Cơ quan ở thực vật: rễ, thân, lá, hoa, quả, hạt.

Cơ quan ở động vật: dạ dày, ruột, gan, tim phổi, mắt, mũi, miệng,...

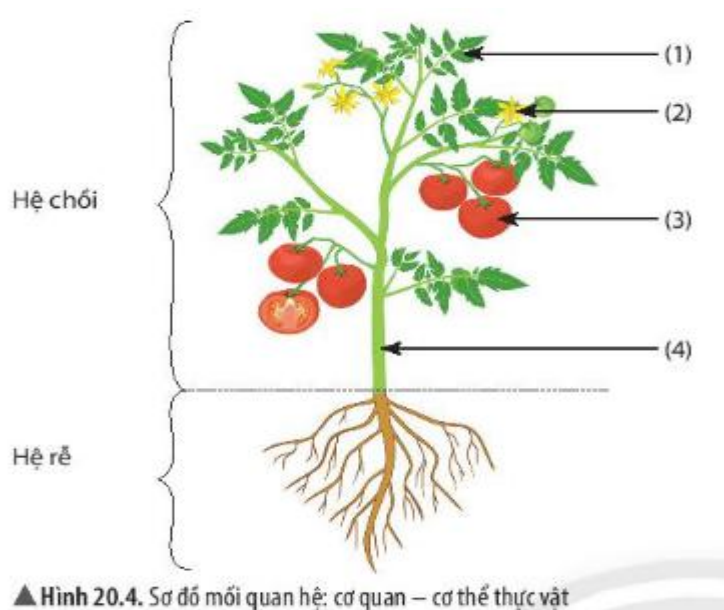
3. Từ Cơ QUAN ĐẾN cơ THỂ

Hoạt động 3: Tìm hiểu mối liên hệ: cơ quan -> hệ cơ quan -> cơ thể

GV hướng dẫn để HS nhận biết được mối quan hệ giữa cơ quan - hệ cơ quan - cơ thể.

Quan sát tranh hình 20.4 và tranh ảnh GV chuẩn bị, yêu cầu HS xác định các cơ quan nào trong cơ thể cùng đảm nhận một chức năng. Hướng dẫn HS tìm hiểu các nội dung trong SGK.

Quan sát hình 20.4, 20.5 và trả lời câu hỏi từ 7 đến 12.

7. Cho biết các hệ cơ quan cấu tạo nên cây cà chua.

Hệ rễ, hệ chồi.

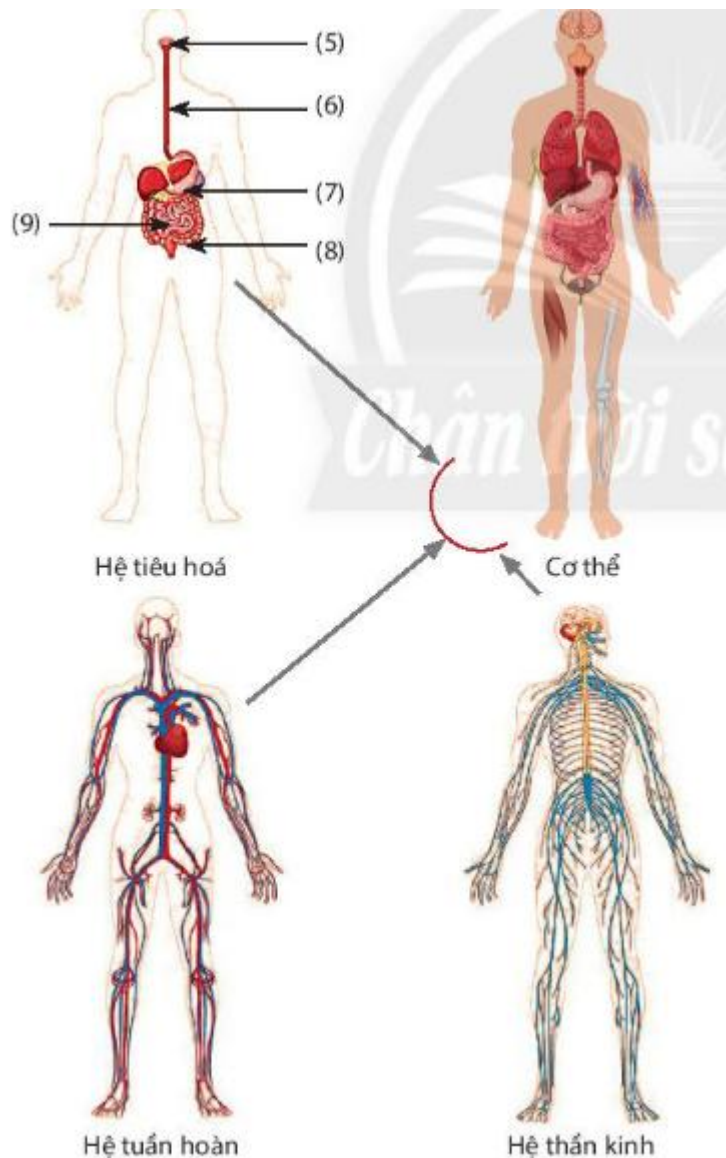
8. Gọi tên các cơ quan cấu tạo nên hệ chồi tương ứng với các số (1) đến (4) trong hình và nêu chức năng của mỗi cơ quan này.

(1) Lá: thực hiện chức năng quang hợp tạo chất dinh dưỡng; (2) Hoa và (3) Quả: thực hiện chức năng sinh sản; (4) Thân: vận chuyển các chất dinh dưỡng trong cây.

9. Nêu chức năng của hệ rễ.

Rễ làm nhiệm vụ hút nước và các chất khoáng trong đất.

10. Hãy kể tên một số cơ quan cấu tạo nên hệ tiêu hoá ở người và gọi tên các số từ (5) đến (9).

(5) Miệng, (6) Thực quản, (7) Dạ dày, (8) Ruột già, (9) Ruột non.

11. Ở người có những hệ cơ quan nào? Nêu chức năng của hệ tiêu hoá.

- Các hệ cơ quan ở người: hệ vận động, hệ thần kinh, hệ hô hấp, hệ bài tiết, hệ tiêu hoá, hệ tuần hoàn, hệ sinh dục.
- Hệ tiêu hoá có chức năng nghiền, co bóp, chuyển hoá thức ăn thành các chất dinh dưỡng cho cơ thể.

12. Điều gì sẽ xảy ra nếu trong cơ thể có một hệ cơ quan nào đó ngừng hoạt động?

Nếu trong cơ thể có một hệ cơ quan ngừng hoạt động thì cả cơ thể sẽ bị ảnh hưởng và các hệ cơ quan khác trong cơ thể cũng sẽ bị ảnh hưởng

Luyện tập

* Điều gì sẽ xảy ra nếu cây cà chua bị mất đi hệ rễ?

- Rễ là hệ cơ quan thực hiện chức năng hút nước và khoáng chất cho cây, nếu hệ rễ bị mất đi thì hệ chồi cũng không hoạt động được và cây cà chua sẽ chết.

Vẽ bảng sau vào vở và hoàn thành theo mẫu sau

Hệ cơ quan	Cơ quan cấu tạo nên hệ cơ	Chức năng hệ cơ quan
Hệ tiêu hoá	Thực quản, dạ dày, ruột,...	Tiêu hoá thức ăn thành các chất cần thiết cho cơ thể.
Hệ tuần hoàn	Tim, mạch máu,...	Vận chuyển các chất trong cơ thể.
Hệ thần kinh	Não, dây thần kinh, tủy sống,...	Điều khiển các hoạt động sống của cơ thể.
Hệ hô hấp	Mũi, hầu, phổi, cơ hoành,...	Giúp cơ thể trao đổi khí với môi trường bên ngoài (thở).
Hệ bài tiết	Da, bàng quang, thận,...	Cân bằng, bài tiết các chất không cần thiết ra khỏi cơ thể.

Thông qua thảo luận trả lời các câu hỏi trên, GV hướng dẫn để HS rút ra kết luận của bài học về mối liên hệ giữa cơ quan - hệ cơ quan - cơ thể.

***Tiểu kết:**

Hệ cơ quan Là tập hợp một số cơ quan cùng hoạt động để thực hiện một số chức năng nhất định

Ở cơ thể thực vật, các hệ cơ quan được chia thành hệ chồi và hệ rễ.

Ở cơ thể động vật gồm một số hệ cơ quan như: hệ vận động (xương, cơ); hệ tuần hoàn (tim, mạch máu, máu); hệ hô hấp (mũi, hầu, thanh quản, khí quản, phế quản và phổi)

Cơ thể đa bào được cấu tạo từ nhiều cơ quan và hệ cơ quan. Các cơ quan cùng thực hiện chức năng tạo thành hệ cơ quan, các hệ cơ quan hoạt động thống nhất, nhịp nhàng để thực hiện chức năng sống.

Vận dụng

* Nêu tên các cấp độ tổ chức trong cơ thể đa bào tương ứng với các số từ (1) đến (5) trong hình sau:

(1) Tế bào, (2) Mô, (3) Cơ quan, (4) Hệ cơ quan, (5) Cơ thể

HƯỚNG DẪN GIẢI BÀI TẬP

1. Đáp án B.

2. Đáp án A.

3. Các cơ quan thuộc hệ hô hấp: mũi, hầu, phổi, cơ hoành. Các cơ quan cùng phối hợp hoạt động để thực hiện chức năng giúp cơ thể trao đổi khí với

môi trường.

Khi em tập thể dục, những hệ cơ quan cùng phối hợp hoạt động là: hệ vận động, hệ thần kinh, hệ hô hấp, hệ bài tiết, hệ tuần hoàn.

.....

BÀI 21 THỰC HÀNH QUAN SÁT SINH VẬT (2 TIẾT)

Hoạt động 1: Quan sát cơ thể đơn bào

GV hướng dẫn HS làm tiêu bản, quan sát và vẽ mô phỏng một số cơ thể đơn bào trong tự nhiên: trùng giày, trùng roi, tảo lục.

GV định hướng để HS tự quan sát và tìm sinh vật trong môi trường theo các bước gợi ý trong SGK. Sau đó, GV cho HS vẽ phác thảo sinh vật tìm thấy vào vở và hướng dẫn HS trả lời câu hỏi:

Trong các bước làm tiêu bản, tại sao phải có bước đặt sợi bông lên lam kính?

- Khi quan sát cơ thể đơn bào trong giọt nước ao, hồ nên đặt vài sợi bông lên lam kính để hạn chế sự di chuyển của sinh vật, giúp dễ dàng quan sát.

Hoạt động 2: Quan sát các cơ quan cấu tạo cây xanh

GV sử dụng hình ảnh bộ ảnh: cây cà rốt, cây hành tây, cây lạc, cây quýt, cây xương rồng,... để bổ sung thêm hoặc thay thế nếu mẫu vật khó tìm. GV định hướng HS quan sát tìm ra các thành phần cấu tạo cây xanh.

GV cho HS thực hiện các yêu cầu bằng cách hoạt động để thảo luận tìm hiểu cấu tạo cây xanh.

- Cố định mẫu vật tự nhiên vào giấy bìa (nếu có).
- Quan sát và xác định các thành phần cấu tạo cây xanh ở mẫu vật hoặc bộ ảnh.

Hoạt động 3: Quan sát mô hình hoặc tranh ảnh cấu tạo cơ thể người

GV hướng dẫn HS quan sát hình hoặc mô hình cấu tạo cơ thể người và xác định vị trí, cấu tạo của một số cơ quan, hệ cơ quan trong cơ thể người.

- Quan sát hình/ mô hình, em hãy cho biết cấu tạo của cơ thể người gồm bao nhiêu phần? Gọi tên và xác định vị trí của các phần đó trên hình/ mô hình.

- Trên hình/ mô hình, em hãy chỉ ra một vài cơ quan, hệ cơ quan của người.

Khi tháo lắp các bộ phận của mô hình cơ thể người, để thuận tiện cho việc lắp mô hình về dạng ban đầu, em cần chú ý đặt bộ phận đó như thế nào?

Hoạt động 4: Báo cáo kết quả thực hành

BÁO CÁO: KẾT QUẢ QUAN SÁT SINH VẬT		
Tiết: Thứ...Ngày. Tháng....		
Nhóm:.....Lớp:		
Mục tiêu	Nội dung	Kết quả
1. Vẽ và chú thích một cơ thể đơn bào.	- Quan sát cơ thể đơn bào trong nước ao, hồ, môi trường nuôi cấy và tranh/ ảnh vẽ sinh vật đơn bào.	(HS vẽ hình sinh vật đơn bào) - Mô tả hình dạng ngoài, màu sắc của sinh vật đơn bào:
2. Nêu được các cơ quan cấu tạo cây xanh trên mẫu đã quan sát.	- Quan sát cây xanh qua ảnh hoặc mẫu vật thật và kể tên một số cơ quan, hệ cơ quan.	- Nêu tên một số cơ quan, hệ cơ quan ở cây xanh:
3. Kể tên một số cơ quan, hệ cơ quan ở người.	- Quan sát hình hoặc mô hình cấu tạo cơ thể người và kể tên một số cơ quan, hệ cơ quan.	- Kể tên một số cơ quan, hệ cơ quan trong cơ thể người:

4. Mô tả được những mẫu vật/ tranh ảnh thực vật đã quan sát, những mẫu vật/ tranh ảnh nào có rễ, thân, lá biến dạng.	- Quan sát mẫu vật/ tranh ảnh thực vật đã chuẩn bị.	- Xác định được những mẫu vật/ tranh ảnh thực vật đã quan sát có rễ, thân, lá biến dạng:
--	---	--